

„Другите до мен”

Есе

Днес е ХХІ век. Хората твърдят, че живеем в разкрепостен свят, в който законите не се нарушават, многопартийната власт е факт, както и видът вероизповедание е избор на всеки. Те казват, че това е мястото, където човекът има непокътнати граждански права и свободи, но това всъщност е само привидно. Защо ли? Защото днес се води истинска война с истински оръжия, убиват се невинни хора, купуват се гласове по време на избори, забранява се носенето на религиозни символи и какво ли още не. Дали обаче светът е наистина демократичен, щом позволява и хората с различна от мнозинството етническа принадлежност и сексуална ориентация да бъдат сочени с пръст и изолирани от обществото? За да разгледаме из основи точно тези актуални проблеми, може би първо трябва да дадем определението за „човек”. Според българския тълковен речник думата означава живо същество, което е способно да мисли и говори и води обществен живот, докато според философията човекът е една уникална Вселена, която притежава неповторимо съчетание от качества, личен опит и направени избори. По-кратичко казано, човекът е единство на природа и социум.

Но дори и да е така, съществуват хора, които пренебрегват обстоятелството, че някои са част от дадена раса по рождение или се определят като хомосексуални. Те притискат различните от тях и ги мачкат по всевъзможни начини. Стремещът им е да заличат уникалните им личностни характеристики, за да ги слоят с тълпата.

Да не искаш да говориш с някого, който има различна по цвят кожа от своята, е дискриминация. Ти отричаш половината му същност – природната. Ти не зачиташ неговия произход. Ти не приемаш материалните му качества, предавани по наследство. Кой ти дава това право? Тук е и моментът да кажа, че всяка монета си има две страни – ези и тура. Ами ако застанеш от другата страна и ти си различният, който са изхвърлили от обществото само защото са те погледнали веднъж и са видели тъмния цвят на кожата ти? Как ли би се чувствал? Навярно отритнат, тъжен и ядосан, тъй като не са ти дали възможност да

се докажеш като човек, като личност, не си могъл да покажеш какво можеш, нито какъв си отвътре. Това би било последствието от лошото отношение на другите към теб. Но ако се замислим, точно това правят повечето хора – гледат обвивката и в момента, в който не я харесат, си тръгват. Правят го без да се замислят за чувствата, които това отношение ще породи у различния – може да се разплаче, но може и да се разбунтува и да покаже физическото надмощие. Именно това се случва днес в училищата. Казвам го, защото го видях с очите си. Наскоро ние, няколко ученички от единадесети клас, се включихме в инициативата на Асоциация Родители за Международен ден за работа с безопасен Интернет на осми февруари. Посетихме малчуганите от първи до четвърти клас, поговорихме си с тях за ползите и вредите от виртуалната среда и след това играхме свързана с темата игра. На децата им беше много интересно и забавно, но само на някои от тях. В един клас две момчета, изявяващи се като тартори, казаха: „Ти ще играеш, ти не, ти си с мен, ти не..” Както се предполага децата с различния външен вид – в случая няколко ромчета – нямаха право да играят. Отритнатите се възпротивиха, едно се разплака и дори в яда си започна да бие другите. Макар и слисани от създалата се ситуация, аз и другите момчета се притекохме на помощ и поговорихме сериозно с децата. Последва една задружна игра, в която всички бяха равни и се смяха заедно. Но в обществото на „големите” край на тази ситуация не мисля, че щеше дори да се доближи до този. А всъщност защо децата, още неоформени по характер, се дискриминират едни други още от малки? Та те още нямат правила за миенето на зъбите и лягането вечер, а са тръгнали да се обиждат и делят... Това се случва, защото взимат пример от възрастните покрай тях, най-често от родителите си.

Ето и малко статистика, която показва каква е реалността в света на „големите”: дискриминацията по етническа принадлежност е най-често срещана според 68 на сто от българите, като този процент е по-висок от дела на хората, които твърдят, че дискриминацията в страната е проблем - тоест дискриминацията на етническа основа се приема за нещо нормално. Това показват данни от национално представително проучване на агенция "Скала" за отношението към

малцинствените групи и дискриминационните нагласи в българското общество. Е, аз оставам без съмнение, че дискриминацията на етническа основа се осъзнава като централен дискриминационен проблем, при това всички изследвани етнически групи са на същото мнение, коментират социолозите. Около 60 процента споделят мнението, че в България има дискриминирани групи, несъгласните са около 30 на сто, а всеки десети се въздържа от преценка. Малцинствата често са обект на дискриминация. 52,5 на сто от ромите са били жертва на етническа дискриминация, а 62,1 на сто смятат, че много често или понякога попадат в ситуации, които накърняват правата им. Че дискриминирани групи в България има, няма какво да се спори, че у нас част от дискриминираните са роми - също.

Друг вид дискриминация е хомофобията. Това е термин, отнасящ се до страх, враждебност срещу хомосексуалността и хомосексуалните. Използва се още да означаи омраза или пренебрежително отношение към хомосексуалните, сексуалното им поведение. Българското законодателство не разглежда извършителите на деяния, мотивирани от хомофобия, въпреки че тя се приравнява от Съвета на Европа с расизма. В Наказателния кодекс хомосексуалните са споменавани само като субекти на престъплението, но не и като жертви на престъпления. Дали обаче в ежедневието си не са жертва на психически натиск от страна на мнозинството? Да вземем един от последните случаи на дискриминация на хората с различна сексуална ориентация в България - наредбата от общината в Пазарджик, с която се забранява публичната демонстрация и показ на различна сексуална ориентация. Последвала атака от страна на Комисията за защита от дискриминация и произнасяне на решението, че подобна забрана е дискриминационна. Макар и за малко, хомосексуалистите в този български град са били изключени или така да се каже - изхвърлени от обществото, нали? А сега да видим какво показваш ти, част от дискриминиращите само един член от това отхвърлено малцинство. Например, да изолираш жена от обкръжението си само защото харесва други жени, първо, е признак на неуважение към дадения човек, второ - предубеждение, че той е по-нисш от теб и трето - пренебрегваш факта, че той има право на избор на сексуална ориентация, както

и самия му избор. Отблъсквайки хомосексуалист, заради избора му на своята култура, ти го лишаваш от възможността да бъде личност, защото човекът е личност само ако прави свободно изборите си. Не му даваш да изпълни ролята си на родовия човек, която се крие в духовната, историческата част на човека. Та кой си ти да го правиш? Ти си равен с него, нито по-велик, нито по-нисш. Затова нямаш право да нарушаваш единството му на физически качества и социум, накърнявайки което и да е от тях, в случая второто.

Но ето, че макар и за жалост, това нарушение на правата на различния по даден признак човек е факт и днес. На седми декември миналата година нашата страна е включена в доклад на Агенцията на Европейския съюз за основните права на човека. В него са изброени "черни точки" за България, една от които са опитите за агресия срещу трите гей парада у нас, както и случаят с наредбата за обществен ред в Пазарджик от 2009 г., забраняваща "публичното демонстриране и изразяване на сексуална и друга ориентация на обществени места", която вече споменах. Според Агенцията за основните права тази наредба пряко препятства възможността за мирна и свободна от заплахи демонстрация, повишаваща информираността на обществото за ЛГБТ хората (събирателно нарицателно за лесбийки, гей, бисексуални и транссексуални).

Едно българско проучване пък отчита, че близо 80 на сто от българите изразяват отрицателно отношение към хомосексуалните, 53 процента - крайно отрицателно отношение. Едва 17 на сто декларират, че са в състояние свободно да общуват с човек, за когото знаят, че е с хомосексуална ориентация. Е, аз съм част от тях, но за съжаление, близо половината от анкетираните не биха работили в една стая с хомосексуалист, около три четвърти не биха могли да създават приятелство с такъв човек. 70 на сто не биха записали детето си в училище, за което знаят, че има учител с хомосексуална ориентация. Около половината българи не биха се примирили с хомосексуалната ориентация на своето дете, показват данните. Тук може само да се каже: „Горките ни „свободни” деца..”

Това бяха моите примери за това как част от българите са притиснати в своята страна, заради дълбоко вкоренени

предразсъдици, нетолерантност, неуважение и мъничко егоцентризъм в масата хора. Но все пак нека видим откъде тръгнахме: „Днес е ХХІ век.” Днес е време за промяна, затова запретвай ръкави и действай. Сега е твоето време да направиш избора си – да бъдеш срещу различните или да ги приемеш за равни на теб. Аз показах моя избор, а какъв е твойт?

Гергана Костадинова